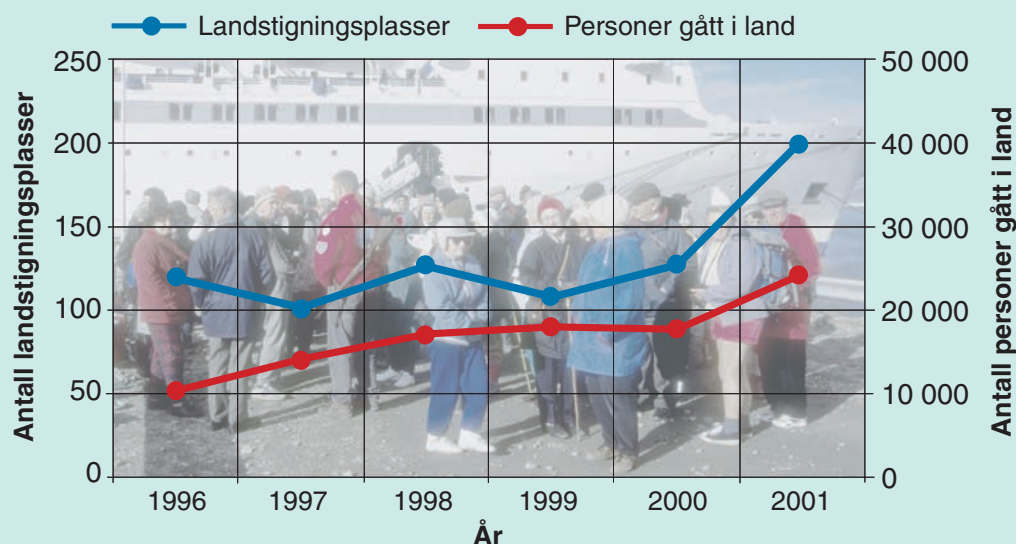

CRUISETURISME PÅ SVALBARD

OMFANG OG EFFEKTER

Cruiseturismen foregår dels med store cruiseskip, som anløper ett til tre steder på Svalbard, og dels med små og middelsstore skip, som har Longyearbyen som utgangspunkt og besøker en rekke steder. For Svalbard utenom bosetningene og Isfjordområdet viser statistikken 1996 - 2001 en økning på ca 130 % i antall landstigningsplasser og ca 70 % for antall personer som har gått i land. Noe av økningen skyldes bedre rapporteringsrutiner, men det er klart at stadig flere personer går i land på stadig flere steder. Mens cruisetrafikken tidligere i stor grad var konsentrert til Nordvest-Spitsbergen, viser kartet over landstignings-plasser at den er i ferd med å spre seg østover og sørover på øygruppen.

Miljøeffekten av cruiseturismen kan knyttes til følgende: Fare for skipshavari, slitasje på kulturminner og vegetasjon ved landstigning og forstyrrelse av dyreliv. Det har vært alvorlige uhell med cruiseskip ved Svalbard, men ingen totalhavari med tilhørende oljesøl. Slitasje og forstyrrelse ved landstigninger er imidlertid et kontinuerlig problem, som øker både i omfang og utstrekning. Lite er kjent om effekter på dyreliv fra cruiseturismen.

Statistikken viser en økning i antall landstigningsplasser på ca 130 % i perioden 1996 - 2001. Mens volumet i antall personer på land lå på ca 20 000 - 25 000 i perioden 1996-2000, økte dette til 40 000 i 2001.

Kilde: Sysselmannen på Svalbard

Påvirkning på natur og kulturminner

Antall landstigningsplasser for oversjøiske cruise og kyst-cruise gir en indikasjon på om trafikken sprer seg til stadig nye områder. Sum antall passasjerer på land gir en indikasjon på omfanget. Til sammen gir disse to parametrene et bilde av cruiseturismens påvirkningspotensiale på natur- og kulturminner.

Miljøeffekt av cruiseturismen kan knyttes til

- Fare for skipshavari
- Slitasje på kulturminner og vegetasjon ved landstigning
- Forstyrrelse av dyreliv

Det har vært alvorlige uhell med cruiseskip ved Svalbard, f.eks. "Maxim Gorkij", som sprang lekk i drivisen i 1989 og "Hanseatic", som grunnstøtte på Nordaustlandet i 1997, men ingen totalhavari med tilhørende oljesøl.

Slitasje og forstyrrelse ved landstigninger er imidlertid et kontinuerlig problem, som øker både i omfang og utstrekning. Sysselmannen har etablert et overvåkingssystem for de mest besøkte kulturminnene. Det foreligger foreløpig ingen systematisk bearbeiding av data fra denne overvåkingen. Norsk Polarinstitutt har utarbeidet et opplegg for overvåking av vegetasjonsslitasje på en del av de samme lokalitetene.

Lite er kjent om effekter på dyreliv fra cruiseturismen. Norsk Polarinstitutt ønsker å få igang forskning på dette.

Cruiseturister i land på Gravneset i Magdalenefjorden. Dette er det mest besøkte stedet på Svalbard utenom bosetningene. 15 000 - 20 000 turister går iland årlig på Gravneset, som egentlig er et gravsted fra hvalfangstperioden. Resultatet er kraftig vegetasjonsslitasje og erosjon. Foto: Kristin Prestvold, Sysselmannen på Svalbard.

Lokaliteter for landstigning av turister på Svalbard

Kartet er utarbeidet etter opplysninger fra rederier/turoperatører i perioden 1996 – 2001, samlet av Sysselmannen på Svalbard. De 10 mest besøkte stedene utenom bosetningene var i 2001: Gravodden i Magdalenefjorden (17 627 personer), Møllerhamna i Krossfjorden (1 912), Smeerenburg (1 054), Augustabukta i Hinlopen (964), Virgohamna (874), Trygghamna i Isfjorden (853), Ny London i Kongsfjorden (729), Kapp Lee på Edgeøya (675), 14. Julibreen i Krossfjorden (637) og Gnålodden/Sofiebukta i Hornsund (610).

Kilder

Miljøovervåking av Svalbard og Jan Mayen
<http://miljo.npolar.no/mosj/>
Sysselmannens registrering av cruiseturisme

Kontaktpersoner

Seksjonsleder Bjørn Fossli Johansen, Norsk Polarinstitutt, tel. 77 75 06 35, bjorn.johansen@npolar.no
Reiselivskonsulent Frigg Jørgensen, Sysselmannen på Svalbard, tlf 70 02 43 23, frigg.jorgensen@sysselmannen.svalbard.no